

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΛΑΝΗΤΗΣΙΜΙΟ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟ-
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΤΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΗΚΑΦΟΡΤΗΤΗΣ ΚΟΝΕ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1956

ΕΤΔ ΠΕ-Κ-ΕΠ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΨΕΝ ΠΑΙΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

1. «Τὰ στηρίγματα τῆς κοινωνίας».

— Ἀποσπάσματα ἀπὸ ρόλο τοῦ ἠθοποιοῦ
Α. Νίκα, πού ἔπαιξε τὸ πρόσωπο τοῦ Ρέρλουνδ.

— «... Εἰς τοῦτο ἔχετε δίκαιον τὸ βιβλίον
αὐτὸ ἀποτελεῖ εὐχάριστον ἀντίθεσιν πρὸς πᾶν
ὅτι βλέπομεν δυστυχῶς καθ' ἑκάστην εἰς τὰς
ἡμερίδας καὶ τὰ περιοδικά. Ἡ ἐπίχρυσος αὐ-
τῆ καὶ ἐψιμυθιωμένη ἐπιφάνεια τὴν ὁποίαν δει-
κνύει ἡ μεγάλη (σημ. — ἡ ἀνωτέρα) κοινωνία
τί κρύπτει ἀληθῶς (= εἰς τὴν πραγματικότητα);
Οὐδὲν ἄλλο πλὴν κενῶν (σημ.;) καὶ σηπεδό-
νος».

— «Μοῦ ἀνέθεσαν νὰ σᾶς εἶπω ὅτι αἱ πρὸς
τοὺς ἐργάτας διαλέξεις ὑμῶν κατὰ Σάββατον
πρέπει νὰ παύσωσιν.»

— «Δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ κάμνετε χρῆ-
σιν τοῦ χρόνου ὅπου σᾶς περισσεύει ὅπως κα-
θιστάνετε τοὺς ἀνθρώπους ἀχρήστους
ἐν τῷ χρόνῳ (= καθ' ὃν χρόνον) τῆς ἐρ-
γασίας...»

(Πράξη Α')

[Τὰ ὑπογραμμισμένα εἶναι μὲ μπλέ μολύβι
στὸ τετράδιο τὸ χειρόγραφο τοῦ ρόλου—οἱ ρό-
λοι σήμερα δίνονται γραφομηχανημένοι· στὸ
«Ἐθνικό», ἀν θυμᾶμαι καλά, δίνονται καὶ οἱ
ἀπαντήσεις· στὸ ραδιόφωνο δίνεται ὁλόκληρο
τὸ ἔργο—ὁ Α. Νίκας, λόγιος ἠθοποιὸς καὶ με-
ταφραστής, διαμαρτύρεται, φαίνεται μὲ τὴν ὑ-
πογράμμιση γιὰ τὰ πῶς δυσάρεστα σημεῖα τῆς
μετάφρασης, πού γι' αὐτὴν σημειῶνει ὁ Ξενο-
πούλος: «Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Λάμπρου οὐτε
μίαν φράσιν τοῦ πρωτοτύπου δὲν ἀπέ-
δωσε πιστά. Ἦκουσα—καὶ θὰ ἤθελα νὰ εἶναι
ἀληθές—ὅτι ὁ κ. Λάμπρος ἐνεπιστεύθη τὴν με-
τάφρασιν εἰς ξένας χεῖρας, περιορισθεὶς μόνον
νὰ διορθώσῃ μερικὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ ἀπεπι-
σθεὶς ἐπὶ τέλους, ὅταν εἶδε ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ
μὲ τὸ κόσκινο τοῦ σχολαστικοῦ...» («Πανα-
θήναια», τόμος 3ος, σ. 264). Μερικοὶ ρόλοι τοῦ
παλαιοῦ «Βασιλικοῦ», καθὼς καὶ ἄλλων παλαιῶν
θιάσων, διασώζονται στὸ θεατρικὸ Μουσεῖο].

2. «Ἡ Κυρά τῆς θάλασσας».

Ἐ λ λ ί δ α. Ἐβγαλε ἕναν κρίκο κλειδιῶν
ἀπὸ τὴν τσέπη του, ἔπειτα ἔβγαλε ἀπὸ τὸ δά-
κτυλό του ἕνα δακτυλίδι πού τὸ ἐφοροῦσε πάν-
τα. Πῆρε καὶ ἀπὸ μένα ἕνα δακτυλιδάκι πού
εἶχα. Τὰ δύο αὐτὰ δακτυλίδια τὰ ἐπέρασε μα-
ζὶ εἰς τὸν κρίκο. Καὶ τότε εἶπε πῶς οἱ δύο,
πῶς οἱ δύο μας τώρα θὰ παντρευθοῦμε τὴν
θάλασσαν.

Β ά γ γ ε λ. Θὰ τὴν παντρευθῆτε...

Ἐ λ λ ί δ α. Ναί, ἔτσι εἶνε. Καὶ ἔρριψε μὲ
ὄλην τὴν δύναμίν του τὸν κρίκο τῶν κλειδιῶν
μὲ τὰ δακτυλίδια ὅσο βαθύτερα μπορούσε...»

[Βρίσκεται μέσα στὴν κριτικὴ τοῦ Ξενοπού-
λου γιὰ τὸ ἔργο στὸ περ. «Παναθήναια», τό-
μος 12ος (1906, σ. 264). Τὸ ἀπόσπασμα τὸ ἔχει
πάρει ὁ κριτικὸς ἀπὸ τὸ χειρόγραφο τοῦ θιά-
σου—ὁ Θ. Οἰκονόμου ἦταν φίλος του—ἢ, γιὰ
νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀναγνώστη του, τράβηξε ἀπὸ
τὴ βιβλιοθήκη του ἕνα ξενόγλωσσο ἀντίτυπο
καὶ τὸ μετάφρασε τὴ στιγμὴ ἐκείνη; Πάντως ἡ
τοῦ Χατζόπουλου μετάφραση εἶναι ἡ τοῦ Ξενο-
πούλου, τὸ κείμενό της ἔχει τὴ σημασίαν του
καὶ τὸ σεβασμό μας].

3. «Ρόσμερσχόλμ»

ἀ π ε λ ἄ μ β α ν ο ν τ ῆ ν χ α ρ ἄ ν

Μὴ μοῦ ὑπενθυμίζεις πλέον αὐτά. Δὲν ἦτο
παρὰ πού ἔφθασε στὸ τέλος, Ρεβέκα, μία ἐπι-
πολαία ἔμπνευσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγὼ ὁ ἴδιος
δὲν πιστεύω πλέον. Οἱ ἀνθρώποι δὲν ἐξευγενί-
ζονται ἐξωθεν.

ἀ γ ν ο ὕ ἔ ρ ῶ τ ο ς ν ο μ ί ζ ε ι ς ;

(σκεπτικῶς) Ὡ! ναὶ αὐτὸ εἶναι. Αὐτὸ θὰ ἦτο
ὁ μεγαλύτερος εἰς ὄλην τὴν ζωὴν. Ἐάν ἦτο δυ-
νατὸν αὐτό! (ἀνησυχῶς) ἀλλὰ πῶς νὰ λύσω τὸ
πρόβλημα αὐτό;

Δ ἐ ν μ ἐ π ι σ τ ε ὑ ε ι ς , Ρ ὁ σ μ ε ρ ;

Ρεβέκα, πῶς ἠμπορῶ νὰ βασισθῶ εἰς σέ, ἢ
ὁποία τόσα μοῦ ἀπεισώπησες!— Καὶ τώρα πάλιν
μοῦ προβάλλεις αὐτὸ —

ὑποκρύπτεται κανένας σκοπὸς εἰς τοῦτο;
Εἶπέ το καθαρά. Ἐπιθυμεῖς νὰ ἐπιτύχῃς τι;
Ἐπιθυμῶ εἶμαι πρόθυμος νὰ κάμω διὰ ἐσέ.

Ρ ὁ σ μ ε ρ ! Ρ ὁ σ μ ε ρ !

Ἀλήθεια, Ρεβέκα, δὲν εἶναι φρικῶδες αὐτό,
ἀλλὰ πῶς νὰ κάμω; Ποτέ δὲν θὰ κατορθώσω
ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν αὐτὴν. Οὐ-
δέποτε θὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι μοῦ ἀνήκει μὲ
πλήρη καὶ ἀγνὸν ἔρωτα!

(Πράξη Δ', σ. 61 στὴ μετάφραση τοῦ Ι. Ζερβοῦ)

[Ὁ ρόλος τοῦ Ρόσμερ, ὅπως παίχθηκε στὸ θιά-
σο τοῦ Οἰκονόμου γιὰ πρώτη φορά. Οἱ ὑπο-
γραμμισμένες φράσεις ἀποτελοῦν τὰ τελευταῖα
λόγια τοῦ ἄλλου προσώπου, τῆς Ρεβέκας· προ-
φανῶς εἶναι χειρόγραφο τοῦ Οἰκονόμου, πού
ἔκανε ἄρα καὶ τὸν ἀντιγραφέα· πρόκειται γιὰ
εἴκοσι σελίδες σὲ σχῆμα τετραδίου, πού διασώ-
ζονται καὶ αὐτὲς στὸ θεατρικὸ Μουσεῖο.]